

1. MITEN TOIMIA VERKKOHÄIRINTÄTILANTEISSA?

Verkkohäirintä on nykyään valitettava osa julkisuudessa toimimista ja erityisesti sosiaalista mediaa. Sen kohteeksi joutuvat enenevässä määrin niin julkiset kuin yksityisetkin toimijat erilaisissa ammateissa. Pelkkä julkisuudessa esiintyminen ei väistämättä altista verkkohäirinnälle, mutta riskeistä on silti viisasta olla tietoinen.

Tässä ohjeessa kerrotaan, mitä tehdä jos sinä tai joku yhteisössäsi joutuu häirinnän kohteeksi ja kuinka siihen voi varautua. Sivun lopusta löydät lisää resursseja verkkohäirinnän käsittelyyn.

1.1. MITÄ VERKKOHÄIRINTÄ ON?

Tyypillisesti verkkohäirintä sisältää viestejä ja kirjoittelua sosiaalisessa mediassa, mutta myös häiritsevät sähköpostit, puhelut, tekstiviestit tai kirjeet ovat mahdollisia.

Häirinnän tavoitteena on useimmiten vaientaa häirinnän kohde uhkailun, pelottelun tai pilkan keinoin. Verkkohäirintä rajoittaa demokratiaa ja julkista keskustelua, vaikka sitä usein perustellaan sananvapaudella. Tiedetään, että etenkin naiset ja vähemmistöön kuuluvat ihmiset joutuvat korostetusti häirinnän kohteiksi.

Toisinaan häiritseviä viestejä saatetaan joko suoraan tai epäsuorasti yllyttää lähettämään kohteelle sankoin joukoin. Tätä kutsutaan maalittamiseksi. Verkkohäirintä voi sisältää myös doksausta (eng. doxing, doxxing, sanasta documents), joka tarkoittaa verkkohäirinnän uhrin henkilötietojen tai muiden arkaluontoisten tietojen esiin kaivamista, julkaisemista ja joskus myös vääristelyä sosiaalisessa mediassa tai medioiksi tekeytyvissä valemedioissa. Sekä maalittaminen että doksaus voivat olla uhrilleen kuormittavia kokemuksia, joita voidaan pitää henkisenä väkivaltana.

1.2. MITÄ JOS Joudun Verkkohäirinnän Kohteeksi?

- **Älä jää yksin.** Jos sinuun kohdistetaan häirintää työsi vuoksi, kerro asiasta esihenkilöllesi, työsuojeluvaltuutetulle ja häirintäyhdyshenkilölle. Voit pyytää jotakuta avuksi esimerkiksi poistamaan epämiellyttävä sisältö sähköpostistasi, jos viestien selaaminen tuntuu ahdistavalta.
- **Käänny matalalla kynnyksellä ammattiavun puoleen.** Verkkohäirintä voi olla henkisesti kuormittava kokemus, joka voi heikentää uhrin turvallisuudentunnetta. On normaalia, että siihen liittyy vaikeita tunteita. Verkkohäirintä ei ole sinun syyksi.
- **Muista, että tilanteesi ei ole uniikki.** Maalitusta ja häirintää kohdistetaan nykyään hyvin laajasti erilaisiin julkisuuden toimijoihin. Siihen yllykkeinä toimivat edustamasi ryhmä, aate tai organisaatio – et niinkään sinä henkilökohtaisesti. Koeta olla ottamatta häirintää henkilökohtaisesti, vaikka loukkaukset voivat olla hyvin henkilökohtaisia. Et ole tehnyt mitään väärin.

- **Älä lopeta toimintaasi julkisuudessa.** Ei anneta häiriköiden hallita julkista keskustelua: he saavat tahtomansa läpi, jos häirinnän kohteet rajoittavat toimintaansa julkisuudessa.
- **Tee rikosilmoitus.** Järjestelmällisemmässä häirinnässä rikoksen tunnusmerkit voivat joskus täytyä. Mahdollisia rikosnimikkeitä voivat olla esimerkiksi laiton uhkaus, henkilötietojen tietoturvaloukkaus, yksityisyyttä loukkaavan tiedon levittäminen tai kunnianloukkaus. Sinun ei tarvitse tietää tarkkaa rikosnimikettä: poliisi kyllä määrittää tapaukselle oikean nimikkeen, mikäli siitä päätetään avata tutkinta. Jos olet epävarma, tee rikosilmoitus.
- **Taltio saamasi vihamielinen viestintä tai sinusta levitettävät valheelliset väittämät.** Niistä voi olla hyötyä rikosilmoituksen tekemisessä. Voit ottaa häirintäviesteistä esimerkiksi kuvakaappauksia tai pyytää läheistäsi tekemään niin, jos viestien lukeminen tuntuu kuormittavalta.
- **Tallenna sivut, joilla vihasisältöä esiintyy, tiedostona tietokoneellesi.** Tällöin sivu on mahdollista nähdä sellaisena kuin se oli tallentamishetkellä, vaikka häiriköt kävisivät muokkaamassa sitä myöhemmin. Voit tallentaa sivun painamalla hiiren oikeaa näppäintä sivun kohdalla ja valitsemalla "Tallenna sivu nimellä" tai "Save as".

1.3. MITÄ JOS JOKU YHTEISÖSSÄNI JOUTUU VERKKOHÄIRINNÄN KOHTEEKSI?

- **Älä jätä häirinnän kohdetta yksin.** Kuuntele uhria ja ota hänen tunteensa vakavasti. Verkkohäirintä on koko yhteisön, ei vain yksilön ongelma.
- **Tarjota häirinnän kohteelle tukeasi.** Jokainen reagoi stressaaviin tilanteisiin eri tavalla. Kysy uhrilta, minkälaista apua juuri hän kaipaisi. Voit esimerkiksi tarjota apuasi rikosilmoituksen tekemisessä tai epämiellyttävien viestien läpikäymisessä.
- **Älä reagoi uhrin saamiin häirintäviesteihin tai vieraile valheellisia väittämiä levittämillä sivustoilla.** Kaikki vuorovaikutus häirintäviestien ja -sivustojen kanssa parantavat niiden näkyvyyttä, vaikka tarkoituksena olisikin tukea uhria.
- **Älä jaa tietoa tai linkkejä verkkohäirinnästä ulkopuolisille ilman uhrin lupaa.** Häirinnän kohteesta on saatettu julkaista vääristeltyä tai arkaluontoista tietoa.

1.4. MITEN TOIMIA HÄIRIKÖIJEN KANSSA?

- **Älä vastaa häiriköijille.** Et ole heille velkaa aikaasi tai huomiotasi. Vastaaminen saattaa provosoida nettikiusaajia entisestään.
- **Estä häiritsevät käyttäjät matalalla kynnyksellä.**
- **Mykistä keskustelut,** johon sinä tai organisaatiosi on tögätty.
- **Ilmianna ja poista epämiellyttävät viestit** omista ja organisaatiosi kommenttikentistä. Sinulla on oikeus moderoida omaa sometilaasi.
- **Jos saat häiritsevän puhelun, älä jatka puhelua.** Journalisti-lehden mukaan Ruotsissa tunnetaan tapauksia, joissa häiriköt ovat taltioineet puheluja ja julkaisseet niistä muunneltuja äänitteitä, ja ilmiöön on törmätty nyt Suomessakin.

1.5. MITEN VOIN PARANTAA TIETOTURVAANI VERKKOHÄIRINNÄN TORJUMISEKSI?

Jo pelkkä tieto maalituksen mahdollisuudesta ja henkinen varautuminen siihen voivat vähentää kuormitusta, jos päädyt verkkovihan uhriksi. Toimintaa julkisuudessa ei tarvitse lopettaa: tärkeintä on olla tietoinen riskeistä ja varautua niihin.

Paras keino välttyä henkilökohtaisten tietojen levittämiseltä on sen ennaltaehkäisy. Voit halutessasi tehdä joitakin helppoja toimia, joilla parannat yleistä tietoturvaasi ja yksityisyydensuojaasi internetissä.

- **Tarkista, onko henkilökohtainen puhelinnumerosi saatavilla netissä.** Voit salata henkilökohtaisen puhelinnumerosi operaattorisi kautta.
- **Voit poistaa kotiosoitteesi internetistä.** Onko sinulla oma yritys tai toiminimi, jonka kautta kotiosoitteesi on vapaasti löydettävissä? Tai onko osoitteesi CV:ssäsi? Häiriköintitilanteissa esimerkiksi häiritsevät tai uhkaavat kirjeet ovat mahdollisia.
- **Voit tehdä ennakkoon tietojenluovutuskiellon** Digi- ja väestöviraston sivuilta. Tällöin DVV ei saa luovuttaa henkilötietojasi kenellekään niitä tiedusteleville.
- **Voit pyytää puhelinnumerosi salaiseksi** työpaikallasi ja kieltää sen luovuttamisen sitä tiedusteleville.
- **Ota käyttöön kaksivaiheisen tunnistautuminen kaikilla digitaalisilla tileilläsi.** Tämä on viisasta myös yleisen tietoturvan kannalta.
- **Käytä vahvoja salasanoja.** Vaihda salasanojasi säännöllisesti. Älä säilytä tiliesi tunnus- ja salasana tietoja samassa paikassa.
- **Harkitse, millaisista asioista kerrot julkisesti internetissä.** Oleellisia tietoja kuten salasanoja tai henkilötietoja ei kannata jakaa pikaviestisovelluksissa.
- **Voit harkita turvakieltoa.** DVV:ltä haettava turvakielto on väliaikainen toimi, jolloin kotikuntasi ja osoitetietosi voidaan jakaa vain niille viranomaisille, joilla on lupa käsitellä turvakiellon alaisia tietoja. Turvakielto voi kuitenkin vaikeuttaa esimerkiksi vahvan tunnistautumisen ja verkkopankin käyttöä, joten käytä tätä vaihtoehtoa harkiten.

Verkkohäirinnän kohteeksi joutuminen on valitettavan yleinen mutta yleensä nopeasti ohimenevä kokemus. Vaikka häirintä voi olla henkisesti kuormittavaa, ennaltaehkäisevin varotoimin voidaan vähentää häiriköijien mahdollisuuksia epämieluisaan viestintään.

On tärkeää pitää ongelmaa esillä julkisessa keskustelussa. Näin voidaan edistää turvallisempaa verkkoympäristöä asiantuntijoille, journalistille, viranhaltijoille, tutkijoille, taiteilijoille ja kaikille verkon käyttäjille.

LISÄTIETOA:

- [Journalisti: Vihakampanja käynnistyy – toimi näin](#)
- [Tieteentekijät: Ohje häirintä- ja kiusaamistilanteissa](#)
- [Häiritsevä palaute: Asiantuntija, saitko vihapostia?](#)
- [Työnantaja: tue maalittamisen uhria](#)
- [Työturvallisuuskeskus: Somehäirintä ja maalittaminen töissä](#)
- [Kaspersky.fi: Mitä doksaus on](#)
- [Rikosuhripäivystys: Maalittaminen](#)
- [Yhdenvertaisuus.fi: Against hate -projekti: Koulutusmateriaalia ja podcast vihapuheen vastaiseen työhön](#)